

Národní galerie v Praze
Staroměstské nám. 12
110 15 Praha 1

V Praze, dne 4. listopadu 2021

Žadatel: Jiří Chvojka

[REDACTED]

[REDACTED]

Tel: [REDACTED]

Datová schránka: [REDACTED]

Email: [REDACTED]

Věc: Žádost o poskytnutí informací k úhradám příspěvků zaměstnavatele na smlouvy soukromého životního pojištění zaměstnanců podle zákona č. 106/1999 Sb., zákon o svobodném přístupu k informacím

Vážení,

žadatel je členem výboru zapsaného spolku Podvedení klienti z.s., který na neziskovém principu v souladu se svým posláním již několik let upozorňuje veřejnost na problém systémové neplatnosti pojistných smluv životního pojištění se spořicí složkou. Více informací k celé problematice, vč. přehledu rozhodovací soudní praxe zapsaný spolek prezentuje na svých webových stránkách www.podvedeniklienti.cz, na kterých je dostupný i orientační test platnosti pojistné smlouvy reflektující právní závěry soudů k této věci.

Obracím se na Vás v návaznosti na Usnesení č. 399 Hospodářského výboru Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky z června letošního roku a souvisejícího vyjádření Ministerstva financí ČR k problematice neoprávněného snižování daňového základu o pojistné hrazené zaměstnavatelem na neplatné smlouvy životního pojištění.

Oba dokumenty přikládám přílohou.

V kontextu ustálené judikatury příslušných soudů k neplatnosti pojistných smluv životního pojištění společnosti Generali Česká pojišťovna a.s., IČO: 45272956, se sídlem Spálená 75/16, 113 04 Praha 1 (dále jen Pojišťovna), Vás podle zákona č. 106/1999 Sb., zákon o svobodném přístupu k informacím, zdvořile žádám o poskytnutí následujících informací:

125. Poskytujete zaměstnancům Vaší organizace příspěvek na pojistné smlouvy soukromého životního pojištění uzavřené s Pojišťovnou jako pojistitelem? Prosím o stručnou odpověď ano / ne.

126. V případě, že jako zaměstnavatel poskytujete příspěvek na pojistné smlouvy soukromého životního pojištění zaměstnanců uzavřených s Pojišťovnou, žádám o poskytnutí obecných doplňujících informací (vždy ve vztahu k pojistným smlouvám soukromého životního pojištění uzavřených zaměstnanci Vaší organizace s Pojišťovnou, nikoli s jinými pojišťovnami):

a. kolik takových příspěvků jste poskytli Vaším zaměstnancům v měsíci červnu 2021?

- b. jaká byla průměrná výše příspěvku zaměstnavatele v měsíci červnu 2021?
- c. mají zaměstnanci Vaší organizace, kterým přispíváte na pojistné smlouvy soukromého životního pojištění uzavřených s Pojišťovnou, povinnost hradit pojistné nad rámec příspěvku zaměstnavatele? Prosím o stručnou odpověď ano / ne.
- d. uplatnila Vaše organizace příspěvky na pojistné smlouvy soukromého životního pojištění zaměstnanců uzavřených s Pojišťovnou v souladu s ustanovením § 24 odst. 2 písm. j) zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, jako daňově uznatelný náklad na práva zaměstnanců vyplývající z kolektivní smlouvy či z jiného vnitřního předpisu za zdaňovací období kalendářního roku 2020 (či jeho části)? Prosím o stručnou odpověď ano / ne.

Vaše vyjádření k položeným dotazům prosím zašlete na shora uvedené kontakty ve lhůtě 30 dnů od přijetí této žádosti, optimálně prostřednictvím e-mailu, popř. datové schránky.

V případě jakýchkoliv dotazů se na mě neváhejte obrátit.

Děkuji a jsem s pozdravem

Jiří Chvojka

Přílohy:

- *Usnesení č. 399 Hospodářského výboru Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky ze dne 10. června 2021*
- *Vyjádření Ministerstva financí ČR k otázce daňového režimu u neplatných smluv životního pojištění*

Parlament České republiky
POSLANECKÁ SNĚMOVNA
2021
8. volební období

399

USNESENÍ
hospodářského výboru
z 58. schůze
ze dne 10. června 2021

k neplatnosti pojistných smluv životního pojištění uzavřených po roce 2005

- I. Hospodářský výbor Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky vyjadřuje znepokojení z nárůstu počtu soudních rozhodnutí o neplatnosti pojistných smluv životního pojištění uzavřených po roce 2005, u kterých je plnění pro případ dožití závislé na výši investovaného pojistného (zejména jde o pojistné smlouvy označované jako investiční životní pojištění).
- II. Hospodářský výbor proto s důrazem na ochranu spotřebitelů a zamezení dalších škod na státním rozpočtu vyzývá Českou národní banku, aby neprodleně varovala veřejnost před důsledky neplatnosti pojistných smluv
- III. Hospodářský výbor dále vyzývá Českou národní banku, aby z pozice regulátora neprodleně zajistila, že pojišťovny budou při správě pojištění nadále postupovat v souladu s rozsudkem Nejvyššího soudu ČR, spis. zn. 31 Cdo 1566/2017, a tedy nebudou krátit pojistné plnění o nesjednané srážky, popřípadě nebudou nadále inkasovat pojistné z neplatných pojistných smluv.
- IV. Hospodářský výbor vyzývá ministryni financí, aby bezodkladně zveřejnila možné dopady systémové neplatnosti smluv investičního životního pojištění na státní rozpočet, zejména v případě vrácení daňových bonusů ze strany právnických i fyzických osob.
- V. Hospodářský výbor rovněž vyjadřuje znepokojení nad praxí systémového krácení nároků z pojistných smluv na základě srážek nesjednaných v pojistných smlouvách, prováděných bez vědomí spotřebitelů.

Důvodová zpráva:

Otázka bezpečnosti spotřebitelů v oblasti produktu Investiční životní pojištění (dále jen „IŽP“) se v posledních letech mnohokrát řešila u soudu i finančního arbitra a s problémem neplatnosti pojistných smluv na tento produkt se na poslance Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR obracela řada spotřebitelů.

Soudy opakovaně konstatovaly neplatnost u smluv, která je ze své podstaty systémová, protože zneplatněné části smluvních ujednání jsou pro všechny smlouvy u daných pojišťoven identické. Při snaze zjistit více informací o celém problému naráželi poslanci na mlčení České národní banky a na snahu tvrdit, že jde o problém individuální a že není třeba přijímat nějaká zvláštní opatření. Odpovědi byly velmi neuspokojivé, ČNB dle názoru řady odborníků zneužila institut mlčenlivosti a nekonala.

Česká národní banka nereagovala na obchodní modely pojišťoven založené na utajení výše srážek na vrub budoucího plnění (například Generali ČR nezveřejňovala srážky až do roku 2016). Dále nezajistila ani plnění vlastních dohledových norem, protože pojišťovny adekvátně nezareagovaly na Úřední sdělení z května 2012 či dohledový benchmark z června 2019, nadále účtovaly srážky bez ohledu na tyto kroky. ČNB v rozporu se svým posláním a rolí v ochraně spotřebitele bagatelizuje rozhodování finančního arbitra či soudů o neplatnosti pojistných smluv a nabádá spotřebitele v setrvání ve smluvním vztahu, zejména s odkazem na individuální parametry sporů. Tato praxe je ve vztahu ke spotřebitelům velmi nebezpečná – důsledky neplatnosti pojistných smluv jdou pouze k jejich tíži.

ČNB přitom neřeší systémový problém, tedy to, že pojistné smlouvy mají systémový problém. Soudy přitom o neplatnosti pojistných smluv rozhodují z úřední činnosti i bez návrhů stran sporu.

Nejdůležitějším problémem je, že ČNB zjistila neoprávněné jednání Generali České pojišťovny při stanovení odkupného Českou pojišťovnou prostřednictvím účelových mimosmluvních koeficientů a v roce 2020 tyto praktiky pojišťovně zakázala, ale pouze směrem do budoucna. Bohužel, v roce 2018 ČNB nezajistila nápravu v podobě vrácení neoprávněných srážek spotřebitelům.

ČNB také navzdory výzvě subjektů ochrany spotřebitele nezasáhla proti převodu kmene pojistných smluv Generali. Soudy opakovaně konstatují, že smlouvy IŽP jsou neplatné, nebyly převedeny na novou pojišťovnu a nedošlo ani k převodu závazku vydat bezdůvodné obohacení. Nová pojišťovna není smluvní stranou, inkasuje bezdůvodné obohacení, vše se děje v neprospěch spotřebitelů.

ČNB nevydala jediné varování spotřebitelům týkající se rizika neplatnosti pojistných smluv či neoprávněnému snižování budoucího pojistného plnění o nesjednané srážky. O problému přitom velmi dobře ví, nijak jej neřeší. ČNB si musí být zároveň vědoma, že vzniká významná škoda na státním rozpočtu z důvodu neoprávněně čerpaných daňových vratek o pojistné na smlouvy IŽP či neodvedených odvodů na sociální a zdravotní pojistné z příspěvků zaměstnavatelů na soukromé životní pojištění.

Ondřej POLANSKÝ v. r.
ověřovatel výboru

Radim FIALA v. r.
předseda výboru

JUDr. Alena SCHILLEROVÁ, Ph.D.
místopředsedkyně vlády a ministryně financí

PID: MFCRBXJVAE
Č. j.: MF-20103/2021/2501-2
Počet listů: 2

Praha 30. červen 2021

Vážený pane předsedo,

usnesením Hospodářského výboru PSP z 58. schůze ze dne 10. června 2021 jsem byla vyzvána „k bezodkladnému zveřejnění možných dopadů systémové neplatnosti smluv investičního životního pojištění na státní rozpočet, zejména v případě vrácení daňových bonusů ze strany právnických i fyzických osob“.

Dovolte mi na tento podnět reagovat.

Obecně konstatuji, že neplatnost smlouvy investičního životního pojištění by měla pozitivní efekt na inkaso daně z příjmů fyzických osob, a to z titulu nutnosti dodanění již uplatněných částek zaplacených pojistného na životní pojištění jako nezdanitelné části základu daně, z titulu zániku možnosti uplatnění v dalších letech, a dále z titulu nutnosti dodanění příspěvků hrazených zaměstnavatelem.

V minulých letech byla výše daňové úlevy z titulu uplatněných částek zaplacených příspěvků životní pojištění jako nezdanitelné části základu daně, odhadována ve výši cca 1,4 mld. Kč ročně na úrovni veřejných rozpočtů.

Skutečná výše dopadu by byla ovlivněna množstvím stávajících či příštích sporů o zneplatnění smlouvy.

Pro přesné a konkrétní vymezení možných daňových konsekvencí absentuje celá řada vstupů, zejména odhad počtu možného počtu zneplatněných smluv. I když základním vstupním faktorem je informace o rozhodnutí o neplatnosti pojistné smlouvy na uzavřené životní pojištění, není však již vymezené, v jakém rozsahu je rozhodnutí o neplatnosti smlouvy učiněno, a to buď od samého počátku, či od okamžiku rozhodnutí o neplatnosti.

Důležitým faktorem ovlivňujícím možné daňové vztahy je pak skutečnost, zda se jedná o smlouvu uzavřenou před 1. 1. 2015, nebo po tomto datu, kdy došlo k výrazným úpravám daňového režimu fyzických osob u soukromého životního pojištění, zejména s ohledem na do té doby časté průběžné výplaty prostředků z tohoto systému investičního životního pojištění. Zřejmě je většina těchto rozhodnutí směřována do oblasti smluv uzavíraných po roce 2005 a do roku 2015. Je pravděpodobné, že výstupy z rozhodnutí soudů nebudou vždy identické, jak již

bylo uvedeno, smlouvy mohou být zneplatněny od samého jejich vzniku, mohou být zneplatněny od okamžiku rozhodnutí, nebo je výstup orientován pouze na parciální řešení, které se navíc nemusí dotýkat daňové problematiky, resp. příspěvků do systému životního pojištění.

V případě, kdy je smlouva vyhlášena za neplatnou od samého začátku, je nutné pohlížet na příspěvky jako na částky neoprávněně snižující základ daně fyzické osoby či v případě příspěvků od zaměstnavatele neoprávněně požívající osvobození od daně z příjmů ze závislé činnosti. Obecně je tedy nutné částky na životní pojištění dodanit prostřednictvím podaného dodatečného daňového přiznání či je zřejmě navrátit zpět příspěvovateli (zaměstnavateli), přičemž speciální ustanovení zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, v platném znění (dále také „zákon o daních z příjmů“) o navrácení - dodání neoprávněně čerpaných zvýhodněných částek nebudou použita. V těchto případech bude důležitou roli hrát ve vztahu k zneplatněným smlouvám jejich „stáří“ v návaznosti na existenci prekluzivní lhůty pro stanovení daně.

V případě zneplatnění smlouvy od jiného okamžiku v návaznosti na rozhodnutí, tzn., dojde v určitém okamžiku k zániku smlouvy, lze na ni pohlížet jako na předčasně ukončenou. V těchto případech je již možno nahlízet na příspěvky, u nichž zaniká daňové zvýhodnění, plně v souladu s jednotlivými ustanoveními zákona o daních z příjmů postihující částky příspěvků na pojistné pozbývající daňového zvýhodnění, a to jak vůči příspěvkům samotné fyzické osoby tak i příspěvkům, které za tuto osobu - zaměstnance hradí zaměstnavatel.

Z pohledu daně z příjmů právnických osob lze odpovědět pouze velice obecně.

Pokud smlouva bude zrušena celá či v části, která se týká části příspěvku placeného zaměstnavatelem, může mít toto zrušení dopad na stanovení základu daně z příjmů u zaměstnavatele. Podle ustanovení § 24 odst. 2 písm. j) zákona o daních z příjmů jsou daňově uznatelné náklady na práva zaměstnanců vyplývající z kolektivní smlouvy či z jiného vnitřního předpisu.

V případě zneplatnění smlouvy tedy může dojít k situaci, že zaplacené příspěvky zaměstnavatele nebudou v souladu s tímto předpisem, a tudíž se náklady stanou neúčinnými v základu daně zaměstnavatele.

V této situaci by měl teoreticky zaměstnavatel povinnost podat dodatečné daňové přiznání a předmětné náklady dodanit. Na tuto povinnost se vztahuje tzv. prekluzivní lhůta, lhůta pro stanovení daně je vymezena v § 148 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, v platném znění, který stanoví, že daň nelze stanovit po uplynutí lhůty pro stanovení daně, která činí tři roky. V specifických případech může být tato lhůta prodloužena.

S pozdravem

Vážený pan
Ing. Radim Fiala
předseda Hospodářského výboru PSP ČR

